

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
*ՀՀ ՇԻՐԱԿԻ ՄԱՐԳԻ ԲՆԱՊԱՆՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻ
ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ*

2014թ. ընթացքում Շիրակի մարզում որոշակի աշխատանքներ են կատարվել նաև բնության և շրջակա միջավայրի ոլորտում առկա հիմնախնդիրների լուծման ուղղությամբ:

2014թ. ընթացքում <<ՀՀ Շիրակի մարզի անտառների վերականգնման համալիր ծրագրերի>> շրջանակներում Գյումրու անտառտնտեսության Վարդաղբյուրի տեղամասում 10 հա տարածքի վրա ստեղծվել է նոր անտառազանգված: Շարունակվել է նաև համագործակցությունը <<Էյ-Թի-ՓԻ>> բարեգործական հիմնադրամի հետ կանաչ տարածքների ընդլայնման և համայնքային անտառների ստեղծման ուղղությամբ: Այդ շրջանակներում Բասեն, Սարատակ, Սարալանջ և Գետափ համայնքներում հիմնվել է ընդհանուր հաշվով 7.6 հա համայնքային անտառ: Բացի այդ մարզի թվով 7 համայնքներին հատկացվել է շուրջ 1400 տնկիներ, ինչպես նաև հիմնադրամի կողմից իրականացվել են Երևան-Գյումրի մայրուղու Ազատան-Գյումրի հատվածի և Արթիկ-Նոր Կյանք ճանապարհահատվածի ճանապարհամերձ ծառուղիների սանիտարական մաքրման և ծառերի էտման աշխատանքներ, որի արդյունքում ստացված վառելիքայտը հատկացվել է Գյումրի, Ազատան և Արթիկ համայնքների սոցիալապես անապահով բնակչությանը:

2014թ. գարնանային ծառատունկի շրջանակներում մարզի քաղաքային և գյուղական համայնքներում իրականացվել են լայնածավալ կանաչապատման և բարեկարգման աշխատանքներ, որի ընթացքում տնկվել է ավելի քան 50000 ծառ և թուփ:

Շիրակի մարզի համայնքների ընդհանուր օգտագործման տարածքներում՝ փողոցներում, հրապարակներում, զբոսայգիներում, արտադրական, գիտակրթական և մշակութային օբյեկտներին հարող և հանրության կողմից օգտագործվող այլ տարածքներում շրջակա միջավայրի բարելավման նպատակով 2014թ. ապրիլի 1-ից մայիսի 1-ը Շիրակի մարզպետի 31.03.2014թ. թիվ 116/2782-14 հանձնարարականով հայտարարվել և անց է կացվել սանիտարական մաքրման, կանաչ տարածքների ընդլայնման և բարեկարգման միամսյակ: Միամսյակի շրջանակներում մարզի ողջ տարածքում կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքում հայտնաբերվել և լիկվիդացվել են մի շարք չարտոնագրված աղբավայրեր: Իրականացված աշխատանքների արդյունքում զգալիորեն բարելավվել է կոմունալ տնտեսության և սանիտարական մաքրման վիճակը համայնքների, ինչպես նաև միջպետական և միջհամայնքային ճանապարհներին հարող տարածքներում:

Շիրակի մարզի ջրհավաք ավազաններից անթրոպոգեն բացասական ներգործության առավել ենթակա է Մանթաշ գետի ջրհավաք ավազանը, քանի որ այստեղ են գտնվում բազմաթիվ հեռագնա արոտավայրեր՝ մեծ քանակությամբ խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիների մշտական առկայությամբ: Ջրհավաք ավազանի նշանակությունը առավել կարևորվում է, քանի որ այն հանդիսանում է նաև Արթիկ քաղաքի և տարածաշրջանի համայնքների խմելու ջրով մատակարարման աղբյուր: Նշված բացասական ներգործությունը նվազագույնի հասցնելու, ինչպես նաև արոտավայրերի օգտագործումը կանոնակարգելու նպատակով 2014թ. մարտ ամսին Շիրակի մարզպետարանի կողմից մշակվել և ՀՀ բնապահպանության նախարարություն է ներկայացվել նշված ավազանին բնության հատուկ պահպանվող տարածքի կարգավիճակ շնորհելու առաջարկություն: Միաժամանակ նախարարություն է ներկայացվել նաև նախագիծ վերը նշված ծրագրի իրականացումը միջնաժամկետ ծախսային ծրագրում ներառելու համար:

2014թ. ընթացքում մասնակցություն է ցուցաբերվել <<Հայորսվարչության>> Շիրակի տարածքային՝ Ախուրյանի, Արթիկի և Անիի ստորաբաժանումների, ինչպես նաև <<Արփի լիճ>> ազգային պարկի պահպանության ծառայության կողմից կազմակերպված ստուգայցերին, որոնց ընթացքում որսագողության ակնառու դեպքեր չեն արձանագրվել, բնակչության շրջանում կատարվել է բացատրական աշխատանք, նախագուշացվել են մի խումբ անհատ քաղաքացիներ:

Բնապահպանական պետական տեսչության Շիրակի մարզային բաժնի հետ կատարված ստուգայցերի արդյունքում արձանագրվել է խեցգետնի ապօրինի որսի, վառելիքայտի ապօրինի տեղափոխման և ծառի հատման դեպքեր, որոնց իրականացնողների նկատմամբ կիրառվել են վարչական տուգանքներ՝ 350000 դրամ ընդհանուր գումարով:

ՀՀ Շիրակի մարզի տարածքում հողի բերրի շերտի կուտակումներ առկա են հետևյալ համայնքներում՝ Գյումրի-200 հազ. խոր. մ, Մայիսյան-40 հազ. խոր. մ, Գուսանագյուղ-300 հազ. խոր. մ, Մարմաշեն-50 հազ. խոր. մ, Աղին-80 հազ. խոր. մ, որոնք արձանագրված են մարզպետարանի կողմից վարվող գրանցամատյանում: 2014թ. օգոստոս-սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում Մարմաշեն

համայնքի վարչական տարածքում արձանագրվել է հողի բերրի շերտի ապօրինի տեղափոխման երկու դեպք, որոնք իրականացնողների նկատմամբ կիրառվել է վարչական տույժ՝ 120000 դրամի չափով:

<<Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման եւ մրցունակության>> ծրագրի շրջանակներում շարունակվում են աշխատանքներ կատարվել Շիրակի մարզի հողերի պահպանության և արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ: 2014թ. ընթացքում Սարալանջ, Նահապետավան, Արևշատ, Ծաղկուտ համայնքների արոտավայրերում և խոտհարքներում իրականացվել են բարելավման և ջրարբիացման աշխատանքներ, կանոնակարգվել են հեռագնա ալպիական արոտավայրերում արածեցման գործընթացները, որոնց արդյունքում զգալիորեն կրճատվել է լանջային էրոզիան:

<<Արփի լիճ>> ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի և հարակից համայնքների միջև առկա տարածքային խնդիրների լուծման նպատակով մարզպետի 13.06.2014թ. թիվ 23 կարգադրությամբ ստեղծվել է հանձնաժողով, որի կողմից իրականացված աշխատանքների արդյունքում ուսումնասիրվել է ազգային պարկի ընդհանուր տարածքի տարածագործառնական և համայնքների վարչական սահմանների սահմանազատման, <<Արփի լիճ>> ազգային պարկի տնտեսական և արգելոցային գոտիներում նախկինում հողերի վարձակալության համար համայնքների կողմից կնքված պայմանագրերի լուծման և նոր վարձակալության պայմանագրերի կնքման գործընթացի կանոնակարգման հարցերը փոխանցված հողամասերի սահմանների նկարագրությունը, կատարվել են գծանշման և սահմանանիշերի տեղադրման աշխատանքներ, մշակվել է առաջարկությունների փաթեթ, որի իրացման արդյունքում հնարավոր կլինի լուծել առկա տարածքային և ֆինանսատնտեսական տարաձայնությունները:

2014թ. շարունակվել է համագործակցությունը վտանգավոր թափոնների փոխադրում, վնասագերծում, վերամշակում իրականացնող <<Էկոլոգիա>> ՍՊԸ-ի հետ: Մարզի առողջապահական հաստատություններում գոյացող վտանգավոր բժշկական թափոնները հաշվառվել, դասակարգվել և համապատասխան ակտով հանձնվել են վերը նշված ՍՊԸ-ին՝ յուրաքանչյուր ամիսը երկու անգամ պարբերականությամբ:

Շիրակի մարզում արդյունահանվող օգտակար հանածոները հիմնականում շինանյութերն են՝ տուֆեր, բազալտներ, հրաբխային խարամ և ավազ: 2014թ. ընթացքում շարունակվել է մարզի հանքարդյունաբերության ոլորտում ընդգրկված ձեռնարկությունների և կազմակերպությունների փաստաթղթային փաթեթների ուսումնասիրությունը՝ ՀՀ <<Ընդերքի մասին>> նոր օրենսգրքի պահանջների համապատասխանության պարզաբանման նպատակով: Ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ 01.10.2014թ. դրությամբ հանքարդյունաբերության իրավունքի փաստաթղթեր ունեն ընդամենը 63 կազմակերպություններ, որոնցից <<Գրիգոր>>, <<Յուսան>> և <<Օնվինար-Լուսինե>> ՍՊԸ-երը ընդերքօգտագործման իրավունքի փաստաթղթեր են ստացել 2014թ. ընթացքում: Մարզում գործող ձեռնարկությունների կողմից 2014թ. ընթացքում արդյունահանվել է շուրջ 170 000 տոննա շինանյութ:

2014թ. ընթացքում մարզում որոշակի առաջընթաց է արձանագրվել նաև այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրների օգտագործման բնագավառում: Գյումրիում գործող <<Ֆերթի>> ՀԿ-ի կողմից հիմնվել է <<Կանաչ տեխնոլոգիաների>> կենտրոն մրգային չրերի արտադրության տեխնոլոգիաների մշակման նպատակով: Կենտրոնի կողմից պատրաստվել և Գյումրու թիվ 3 օժանդակ ու թիվ 1 ավազ դպրոցներին են տրամադրվել մրգերի պատրաստման արևային չորանոցներ և ջերմատներ, իսկ Բասեն համայնքում մանկապարտեզի ջերմատան և մրգերի չորացման համար մշակվել է արևային օդատաքացման համակարգ: Բացի այդ հայկական <<Կարիտաս>> բարեսիրական կազմակերպության կողմից կառուցման փուլում է գտնվում նաև հաշմանդամ երեխաների ցերեկային խնամքի <<Էմիլի Արեգակ>> կենտրոնը, որին անհրաժեշտ էլեկտրաէներգիայի և ջեռուցման պահանջարկը մասնակիորեն իրականացվելու է արեգակնային էներգիայի փոխակերպիչների միջոցով:

ՀՀ Շիրակի մարզպետարանի աշխատակազմի
գյուղատնտեսության և բնապահպանության
վարչության պետ՝

Մ. Մանուկյան